

జడాన్ని ఆరాధించినవాడు బద్ధుడ్వృత్తాడు, జ్యోతిన్యాస్మి ఆరాధించినవాడు ముక్కుడ్వృత్తాడు

సద్గురు శ్రీ నాన్నగాలి అనుగ్రహభాషణములు, 17-6-2001, భగ్రేశ్వరం

ప్రియమైన ఆత్మబంధువుల్లారా,

మనస్సు ఒక భావంమీద లగ్గం చేయటానికి జపం ఉపయోగపడుతుంది. భోతిక విద్యుక్కెనా, ఆధ్యాత్మిక విద్యుక్కెనా, ఏకాగ్రత, పవిత్రత అవసరం. మన హృదయంలోని జ్ఞానసంపద అనే పెట్టిను తెరచుకోవటానికి ఏకాగ్రత అనే తాళంచెవి అవసరం. మనం ఎంత సాధనచేసినా పురోగతి లేకపోవటానికి కారణము నమ్రత లేకపోవటమే. పవిత్రతవల్ల నమ్రత వస్తుంది. జపంయొక్క ప్రయోజనం ఏకాగ్రతను, పవిత్రతను సంపూర్ణంగా చేసుకోవడుతుంది. ఈశ్వరస్తురణ ఆపిన వెంటనే అహంకారం వచ్చేస్తుంది. దాని వేగం ఆపుచేయటానికి జపం. జపం చేయటంవల్ల శరీరం, మనస్సు స్వాధీనంలోనికి వస్తాయి. మనస్సుకు ఏకాగ్రత పవిత్రత కలుగుతుంది. ఏకాగ్రత, పవిత్రత ఉంటే అన్ని సాద్ధుమే. సాధనలో మనకు ప్రగతి లేకపోవటానికి కారణము మంచి విషయాలను మర్మపోతాము. మనలో ఉన్న అహంకారంను, గర్వమును గుర్తుపెట్టుకుంటాము. మనకు ఉండవలసినంత వైరాగ్యము లేదు. ఎదుటవాలి చూపులతో మనలను అంచనా వేసుకుని చూసుకోకూడదు, మనకు తగినంత విశ్వాసము లేదు. మన మీద మనం విశ్వాసం కోల్పోకూడదు, తరగసి విశ్వాసం ఉన్నవాడికి ఆత్మజ్ఞానం కలుగుతుంది. మీకు మంచిగుణాలు ఉన్నాయి అని ఎవరైనా అంటే వెంటనే మనకు అహంకారం వచ్చేస్తుంది. అది గుణాభిమానం. ధనం, చదువు, అందం, గుణాలు ఇవిఅన్ని వ్యవహరికము అంటే ఆనాత్మకు సంబంధించిన విషయములు. వీటితో తాదాప్యంవల్ల అహంకారం పెరుగుతుంది. మీరు కాని దానితో తాదాప్యం చెందినంత కాలము మీరు విదైతే అపునో ఆ సత్కము మీకు అనుభవములోనికి రాదు. ఇది చాలా చిక్క సమస్య. ఈ సమస్యవల్ల మనలో ఉన్న అహంకారాన్ని, గర్వాన్ని మరచిపోవటానికి బదులు నిరంతరం జ్ఞాపకము పెట్టుకుంటాము. అందుకే మనము నమ్రతను విడిచిపెట్టుకూడదు. విడిచిపెడితే బంతి పల్లానికి జాలపోయినట్లు ఉన్న స్థితి నుంచి జాలపోయి మన స్వరూపానికి దూరం అవుతాము. నమ్రత కలిగినవాలి ముఖాలు చూస్తే చాలా త్రపాంతంగా ఉంటాయి. అటువంటివాలికి వెంటనే నమస్కరించాలనిపిస్తుంది. వాళ్ళకు నమస్కరించటం మనకు పుణ్యప్రదం, కారణం మన మనస్సుకు అంతర్ముఖిత్వం వస్తుంది. విద్యువల్ల నేర్చుకునే పాతాలకన్నా మన జీవితమునేర్చే పాతాలే ఎక్కువ. విద్యుతోపాటు తపస్స ఉంటే మంచి మనస్సు కలుగుతుంది. అటువంటివారు ఆశీర్వదిస్తే ఎదుటవాలికి ఏ కార్యమైనా సఫలం అవుతుంది. ఈ లోకం అశాస్త్రతం, దుఃఖమణి భాస్పద

భాలయము, పరిస్థితులు మారుతూ ఉంటాయి. జీవితాంతం నువ్వు సర్దుకుపాతూ ఉండాలి. మారనిది నీ హృదయంలోని ఈశ్వరుడే. నిజంకానిది స్థిరంగా ఉండదు. జీవితంలో సర్దుకుపాయేవాడికి స్థిరత్వము వస్తుంది, సహజస్థితిని అనుభవంలోనికి తెచ్చుకుంటాడు. మనకంటే మంచితనం ఎక్కువ ఉన్నవాలతో, మనకంటే చైతన్యస్థాయిలో ఉన్నవాలతో సహవాసంచేసి వాలకి సేవచేయటంవల్ల నమ్రత వస్తుంది, అన్ని మనకే తెలుసు అనుకుంటే మహాత్ములు చెప్పిన హితవాక్యములను మన అహంకారం వినివ్వదు. మహాత్ములపట్ల ప్రేమ, వాలి వాక్యాలపట్ల గౌరవం లేనివాడికి భగవంతుడి పాదాలు ఆశ్రయించాలనే బుద్ధికూడా కలుగదు. మన అందరికి స్వామికన్నా, స్వామికిఉన్న సాత్మ కావాలి. మనం జడాన్ని ఆరాధిస్తాముకాని, చైతన్యాన్ని ఆరాధించము. జడాన్ని ఆరాధించినవాడు బద్ధజీవి అవుతాడు. చైతన్యాన్ని ఆరాధించేవాడు నిత్యముక్కడు అవుతాడు. అర్ఘునుడు కృష్ణపరమాత్మను కోరుకున్నాడు, దుర్భోగ్ధనుడు వేలాదిమంది సైన్యాన్ని కోరుకున్నాడు. ఆనాటినుండి ఈనాటి వరకూ మానవమానసం ఇలాగే ఉంది. బైట తళుకులు, బెఱుకులు చూసి మోసపాతారు జీవకోటి అంతా. మానవ మానసానికి ప్రతినిధి దుర్బోగ్ధనుడు. భక్తుడు కోరుకునేది చైతన్యంను. భక్తుడు కానివాడికి కావలసింది ప్రకృతి, జడం. చైతన్యాన్ని ముందుపెట్టుకుని జీవించేవాడు ముందుచూపు గలవాడు. జడాన్ని, జీవుడిని ముందుపెట్టుకుని జీవించేవాడు ముందుచూపు లేనివాడు. అందుకే ముందు భగవంతుడి తర్వాతే మనంగా జీవించాలి. అర్ఘునుడికి కృష్ణుడిపట్ల ఉన్న ప్రేమ, గౌరవం మనకూ ఉంటే మన జీవితానికికూడా సారభి కృష్ణుడే.

మానవుడు ఏ వృత్తిచేసినా సుఖం కోసమే. శాస్త్రం చెప్పింది వాడి బుర్రకు ఎక్కుడు. వాడికి అనుభవం అయ్యేవరకూ ఒక విషయమును వదలి ఇంకో విషయమును పట్టుకుంటూ ఉంటాడు. కొంతమందికి వాళ్ళకు తట్టదు ఎవరైనా చెపితే వినరు. కొంతమంది వాళ్ళకు తట్టకపోయినా పెద్దలు చెప్పింది వింటారు. వయోవృద్ధులు చెప్పింది వినాలి, కారణం వారు జీవితానుభవంతో చెపుతారు. అందుకే వశిష్టుడు చెప్పింది విని దశరథుడు లోకకళ్ళాణం కోసం రాళ్ళనసంహరం చేయుటకు శ్రీరాముడిని విశ్వామిత్రుడి వెంట పంపిస్తాడు. హృదయంలోనికి వెళ్ళటం నామాన్యముకాదు. ఎంతో తపోబలం కావాలి. శాంతి స్థానం నీ హృదయంలోనే ఉంది, అయితే ఆత్మజ్ఞాన సముప్ార్థనకు నీ బుద్ధి అనే దీపం సహయంతో ముందుకు నడు అన్నాడు బుద్ధుడు. భగవంతుడు బాహ్యప్రక్రియలు చూడడు. మీ హృదయంలో ఏమిఉంది అని చూస్తాడు కాని మీ చేప్పులకు మోసపాటడు. మీరు ఎంతో మంచివారని మీరు అనుకోవచ్చు. భగవంతుడు ఎంతోకొంత పరీక్షకు గుల చేయకుండా మీకు జ్ఞానం ఇవ్వడు.

సాధనలో ఎవరు విజయం పొందుతారంటే బైటప్రపంచాన్ని, లోపలప్రపంచాన్ని జయించినవాడు విజయం పొందుతాడు. అయితే పొందవలసిన దానిని పొందాలి అంటే తొలగించుకోవలసినవి తొలగించుకోవాలి అనే తపనతో సాధన చేసేవాడే బైట ప్రపంచాన్ని లోపలప్రపంచాన్ని జయించగలడు. భక్తుడికి బైట ఆదారాలు అక్కరలేదు. బైట ఆదారాలమీద జీవించేవాడు భగవంతుడికి భక్తుడు కాదు, సైతాన్ కి భక్తుడు. వ్యాసమహార్షి ఏమన్నారంటే వయస్సు పెలగేకొద్ది సహజంగా సొందర్శం ఎలా తగ్గిపోతుందో అదేవిధంగా కోలక పెలగేకొద్ది బుధి సూక్ష్మతను చంపేసి సిగ్గుకూడా నశించిపోతుంది. అసూయ పెలగేకొద్ది ధర్మధర్మ విచక్షణ నశిస్తుంది. గర్వం పెలగేకొద్ది అన్నిరంగాల్లో పతనర అయి యోగబ్రఘ్ండవు అనుతావు అన్నారు.

మనం అంతా ఆత్మే కదా! మరి యోగం ఎందుకు? అంటే పతాంజలి మహర్షి ఏమన్నారంటే యోగః చిత్తవ్యత్తి నిరోదః అన్నారు. కారణం మీ మనస్సును బాహ్యముఖపరచి, మీ స్వరూపానికి దూరం చేసే తలంపులను నిరోదించటమే యోగంయొక్క లక్ష్మం. పెళ్ళి అయిన కొత్తలో అత్తగారు తిట్టినమాట జ్ఞాపకంహన్తే, ఆవిడకు వేద్ధము అనుకున్న మామిడిపండు వేయటము మానేస్తాము. జిలగిపోయిన సంఘటన చిత్తవ్యత్తి రూపంలో వచ్చింది. ఆ వ్యత్తిని నిరోదించటమే యోగము. ఆ చిత్తవ్యత్తిని నిరోదించకపోతే మనస్సుకు తూకం పెరగదు. తూకంలేకుండా హ్యదయాంతరాళంలోనికి వెళ్ళలేవు. అహంకారంకూడా ఒక తలంపే. ఆ తలంపును తృప్తిపరచకుండా నిరోదించగలిగితే మానసిక ఆరోగ్యం కుదురుపడి, శాలీరక ఆరోగ్యంకూడా బాగుంటుంది. మనోప్రవాహసికి ఎదురు ఈచితే మనోమూలంలోనికి వెళ్ళగలం, అక్కడే ఈశ్వరుడు ఉన్నాడు, ఆయన స్వరూపమే సుఖం, శాంతి.

అతిగా స్నేహసులు బంధిస్తాయి. అదేవిధంగా కొన్ని తలంపులు బాగా పీడిస్తాయి. పొములు, తేళ్ళు బాధ కలిగిస్తాయి అని తెలిస్తే పట్టుకుంటారా? మీ శలీరంమీద కండచీములు పొకుతూఉంటే ఉంచుకుంటారా? దులిపేస్తారు. అలాగే బాధకలిగించి, పీడించే చెడుతలంపులనుకూడా వదిలేయమంటున్నారు. తెలియక ఇంతకాలం పట్టుకున్నారు. అవి బాధించి పీడిస్తున్నాయి అని అర్థం అయ్యాకకూడా పట్టుకుంటారు ఎందుకు? వదిలేయండి అన్నారు పుట్టపర్తి బాబా. సుఖం అనేది హ్యదయంలోనే ఉంది, బైట ఎక్కడా లేదు అని నీకు ధృడ విశ్వాసము కలిగేపరకూ తలంపులను విడిచిపెట్టలేవు. తలంపులు విడిచిపెట్టిన మనస్సు మాత్రమే హ్యదయాభిముఖంగా ప్రయాణం చేస్తుంది.

ప్రతి నామానికి శక్తిఉంది. ఆ నామం మీ మనస్సును నిరోధించి మిమ్మల్ని పరమపవిత్రుల్ని చేస్తుంది. ఏ రూపమైనా బేధంలేదు, అయితే మీ మనస్సు అక్కడ నిలబడాలి. నిరంతరం,

జీవితం పాడవునా, చివరి శ్వాసవరకూ, మీలోపలఉన్న దోషాలు అన్ని నశించేవరకూ నామం జపించటం వలన ఆజివం ధ్వనస్థితికి దారితీసి హృదయంయొక్క లోతులకు తీసుకువెడుతుంది. అప్పుడు తెలుస్తుంది ఇంతకాలం మనది సహజస్థితే అయినప్పటికి అసహజస్థితిలో ఉన్నాము అని. మన హృదయంలోని ఆత్మ నిరంతరం జపిస్తుందని అప్పుడు అర్థం అవుటుంది. ఆత్మే గొప్ప మంత్రం. అది లోపల నిరంతరం జపం చేస్తూనే ఉంటుంది. ఆ జపాన్ని గ్రహిస్తే ఈ జపాలుతోటి పనిలేదు. ఆ సహజజపం అందేవరకూ ఏదోఒక రూపమును ఆరాధించి ఆ నామమును జపించాలి. నామమును చేయగా, చేయగా దైత్యతప్రపంచంతో సంబంధం తెగి అదైతానికి దారిచూపిస్తుంది, హృదయంలోని జపం అందుతుంది అదే నామసిద్ధాంతము. ఆ జపం అందేవరకూ ప్రయత్నం చెయ్యి అక్కడకు వెళ్ళాక ప్రయత్నం చేసేవాడు జాలిపోతాడు. ఇప్పుడు ప్రయత్నం చేయకుండా ఉండలేరు. అప్పుడు ప్రయత్నం చేధ్యాము అంటే చేసేవాడు ఉండడు. జపం ఎవరు చేస్తారు? మనస్సే చేస్తుంది. ఆ మనస్సే హృదయంలో ఐక్యం అయినప్పుడు ఇంక ఎవరు జపం చేస్తారు.

భగవాన్నను మీరు ఎప్పుడూ బైటే ఉంటారు లోపలకు వెళ్ళి జపమో, ధ్వనమో చేసుకోరాదా అంటే, బైట ఉన్నవాడు లోపలకు వెళ్తాడు, లోపలున్నవాడు బైటకువస్తాడు. దేహభిమానం ఉన్నవాడికి లోపలా, బైటా. దేహంలోపల నేను ఉన్నాను, దేహంబైట లోకం ఉంది అని ఆత్మ అనుకోదు. జీవుడే అనుకుంటాడు. ఆత్మకు అంతా తానే. ఇంక లోపలా, బైటా ఏమిటి? నాకు బైట ఉంటే కదా! లోపలకు వెళ్ళటానికి అన్నారు భగవాన్. అహంకారం నశించాక అంతటా తానే. నరకంకూడా స్వర్గమే. దేవతలకు, త్రిమూర్తులకు, యమధర్మరాజుకుకూడా అనుయాయ కలుగుతుంది మనల్నిచూస్తే అది ఆత్మానుభవ వైభవము. మనకు నేను అనగానే లోపలే ఉన్నామనిపిస్తుంది కాని బైట ఉన్నామని అనుకోము. మన అస్తిత్వాన్ని దేహణికే పరిమితం చేసుకుని ఈ దేహమే నేను, దేహమే ఆత్మ, దేహమే సర్వస్వము అనే మూలతలంపుమీదే ఆధారపడి జీవించటంవల్ల బైటలేము అనిపిస్తుంది. ఆ మూలతలంపే అహంకారము. అదే బుద్ధుడు చెప్పింది నీ బుద్ధి అనే దీపాన్ని పట్టుకుని దాని చేప్పలుచూడు అన్నారు. ఎందుచేతనంటే ఆ మూలతలంపు మూలంలోనే ఈశ్వరుడు ఉన్నాడు. ఆ చైతన్యప్రవాహంలో కలసిపోతే నీకు ప్రయత్నంతో పనిలేదు, కారణం ఆత్మ అప్రయత్నంగానే ఉంటుంది. అక్కడ ఉండగలిగితే యుగాలు క్షణాలు కింద ఉంటాయి. ఆ సహజస్థితి రావాలంటే నీ మనస్సుని కాదు, ఈశ్వరుని వాక్యం ప్రమాణంగా జీవించు. సత్కగుణాన్ని అభ్యసిస్తూ ఏక్షన్ పెంచుకుంటూ, లియాక్షన్ తగ్గించుకుంటూ, ఈశ్వరానుభవం పాండటానికి నువ్వుచేసే పని నిజమైన పని. మిగతాది అంతా పనేకాదు. అందుచేత పని విడిచిపెట్టవద్దు. పనిలోఉన్న కర్మత్వాన్ని

విడిచిపెట్టు. ఎదైనా పని నీడ్వరా అయినా సంకల్పం ఆయనది, పరికరాలు ఆయనవి, శక్తి ఆయనది, చేసింది ఆయన, ఆ పనిఅంతా నారాయణుడే. నువ్వు ఎక్కుడ ఉన్నావు? చేసినపని గుర్తుచేసేది అహంకారము, కారణం దానికి అదే ఆహారము. అలా చేసినపని మర్మవిషికుండా గుర్తుచేసుకుంటూ తలమీద మోన్నాఉంటే అహంకారం పెరిగిపోయి ఆత్మవైవు ప్రయాణించనివ్వదు, ఎందుచేతనంటే దాని అస్థిత్వం వీళుందని. ఏదైనా ఒకపనిచేస్తే లోకానికి, మీకు ఉపయోగపడుతూ అదేపని మీ మోక్షసముఖార్జునకు సహకరిస్తే అది నిజమైనపని అన్నారు వివేకానంద. అందుచేత దేహాయాత్రకు సరిపడ పనిచేసుకుంటూ మిగతా సమయంఅంతా ఈశ్వరునికోసం జీవించి, ఆయనను పాందటానికి ప్రయత్నం చేయాలి. మన అజ్ఞానమును వ్యాపింపచేయటమే మనపని. మనపేరు అంతటా వ్యాపించిపోవాలి అనే గొడవేకాని మనకు జ్ఞానంగొడవలేదు. శ్రీరాముడు పర్ణశాలలో లక్ష్మణుడితో ఎక్కుడ నివాసయోగ్యంగా ఉంటుందో ఆలోచించి ఒక కుటీరము నిర్మించు అంటాడు. మీరుఇలా చేయమంటే చేస్తాను. కాని ఆలోచించి నీకు తోచినవిధంగా చేయమని చెప్పి, అప్పుడే నన్ను అంతపెద్దవాడిని చేయకండి అంటాడు లక్ష్మణుడు. అది బుభ్రమంతుడి లక్ష్మణం, అదే శరణాగతి. జీవలక్ష్మణాలు పెట్టుకుని స్వతంత్రుడిని అయ్యాను అనుకుంటే ఎందుకూకాకుండా పోతారు ఎవరైనా. మానవరూపంలోఉన్న ఈ సర్పాలకా ఆత్మజ్ఞానం అన్నాడు యేసు. ఈశ్వర సంకల్పాన్ని గౌరవించి తీరాలి, మనకు ఎన్ని Ph.D.లు ఉన్న ఈశ్వరసంకల్పాన్ని గౌరవించేబుద్ధి లేకుండా, ఆయన పాదాలు ఆత్మయించకుండా పవిత్రులంకాలేము, మనస్సు అణగదు, ఈశ్వరుని స్వరూపం వ్యక్తంకాదు.

భగవాన్ జీవితం అమృతమయము, భగవాన్ కుడిచేతికి క్షాస్సర్వాయాధి వచ్చింది. వైద్యులు ఎంత ప్రయత్నించినా తగ్గించలేకపోయారు. అప్పుడు డాక్టర్ భగవాన్తో అంటారు ఈ క్షాస్సర్వాయాధి తగ్గించటం మావల్లకాలేదు. మీరు ఒక్కసారి ఈ క్షాస్సర్వాయాధి తగ్గిపోవాలని స్వరించండి తగ్గిపోతుంది అన్నారు. భగవాన్కు ప్రత్యేక సంకల్పంఅంటూ ఏమిలేదు. ఈశ్వరసంకల్పమే ఆయన సంకల్పము. నాకు ఒకదేహం ఉందని, దానికి రెండుచేతులు ఉన్నాయని, అందులో ఒకచేతికి క్షాస్సర్వాయాధి అనుకునేవాడు ఉంటే, అనుకోకుండా ఎలా ఉంటాను? మీరు చెప్పుకుండానే, వాడే తగ్గిపోవాలని అనుకునేవాడు. మరి అనుకునేవాడు లేడే, వాడు ఎప్పుడో నశించిపోయాడు. అయితే ఇక్కుడ ఉన్నవాడు ఎవరు? అని మీరు అడగవచ్చు. ఇక్కుడ ఉన్నవాడిగురించి మీకుచెప్పినా ఇప్పుడు మీకు అర్థంకాదు అన్నారు భగవాన్. ఈశ్వర సంకల్పాన్ని గౌరవించేవాడే భక్తుడు, యోగి అవుతాడు.

ఒకసారి మాట ఇచ్చామంటే ఎవరకైనా చివరివరకూ పోషించుకోవాలి. ఇచ్చినమాట

పోవించుకోవటంకూడా ధర్మాచరణలోకి వస్తుంది. శంకరాచార్యులవారు నా తల్లికి నేను ఏమి సేవచేయలేదు కాని ఆవిడ దేహం విడిచిపెట్టే సమయంలో నీ సమక్షంలో ఉంటానని ఒకేమాట ఇచ్చాను. ఆ మాట పోవించుకోటానికి ధర్మాధర్మ విచక్షణ తీసుకురాక, నా తల్లి దహనసంస్కారములు చేయసివ్వండి అన్నారు గ్రామస్తులతో. అదేవిధంగా రావణాసురుడై వధించిన తరువాత అతని ఐష్వర్యంచూసి లక్ష్మణుడు ఈ ఐష్వర్యం అంతటికి మన అయోధ్య సరిపోదేమో అంటాడు. ఎంత ఐష్వర్యంఉన్న భరతుడికి ఇచ్చిన మాటప్రకారం అయోధ్య వెళ్ళటం మన ధర్మం అంటాడు శ్రీరాముడు. ధర్మోరక్షతి రక్షితః, కించిత్తు ధర్మాన్ని ఆచరించినా ఆ ధర్మం మరణసంతరం చీకటిలోకాలకు వెళ్ళకుండా కాపాడుతుంది. ధర్మాన్ని ఎవరైతే ఆచరిస్తున్నారో వాలని ఎవరైనా పాడుచేయాలని చూసినా ధర్మస్వరూపమైన ఈస్తరుడు ధర్మాన్ని ఆచరించేవాలని సర్వవస్తులలో రక్షిస్తూనే ఉంటాడు. దుర్మోధనుడు ధర్మరాజును పట్టి బంధించి నా పాదాలచెంత పడేయమని ద్రోణాచార్యులవాలని వరం కోరుకుంటాడు. ద్రోణాచార్యుడు బంధించి అప్పగిస్తానని మాట ఇస్తాడు దుర్మోధనుడికి. కాని యుద్ధరంగంలో ప్రవేశించాక తెలిసింది ద్రోణాచార్యునికి, మాటలయితే సులభంగా ఇచ్చానుకాని కృష్ణర్జునులు ఉన్నంతకాలం అది సాధ్యంకాదని దుర్మోధనుడితో చెపుతాడు ద్రోణాచార్యుడు.

అన్ని భయాల్లోకి పెద్దభయం మరణభయం. కారణం మన మరణసంతరంకూడా ప్రయాణం ఉంటుంది. అయితే ఆ ప్రయాణంయొక్క గమ్మం మనకు తెలియదు. అందుకే మరణం అంటే భయం కలుగుతుంది. మరణం అనేది శత్రువుకాదు మిత్రుడే. మరణం జీవితంలో ఒకభాగం మాత్రమే. అంచేత మరణంఅంటే భయపడకూడదు. మరణంఅంటే ఏమిలేదు శరీరాలను మారుస్తుంది, సాధన చేసుకోవటానికి మంచి అవకాశాలను కల్పిస్తుంది. ఒక్క బలహీనతచాలు పతనం అవ్యటానికి. ధర్మరాజు ధర్మాన్ని ఆచరించేవాడే అయినప్పటికీ జాదంఆడే ఒక్క బలహీనతవల్ల రాజ్యాన్ని కోల్పోయాడు. అదేవిధంగా మనస్సు బాహ్యముఖమై పునర్జన్మను తీసుకురావటానికి ఒక్క వాసనచాలు. జపం చేయటంవల్ల పునర్జన్మకు కారణమయ్యే వాసన నశిస్తుంది.

